ప్రశాంత

అనర్హతకు హద్దు

కాలేజీ వరండాలో నిలబడి 'సైన్స్ టుడే' తిరగేస్తూ ఎందుకో తలెత్తి చూస్తే ఎదురుగా రాధ కనబడింది.

రాధా కాదా అని నాలుగయిదుసార్లు పరిశీలనగా చూశా.

అనుమానం లేదు. అదే రాధ!

ఏమిటి రాధ ఇక్కడికి ఎందుకు వచ్చింది? దేనికి వచ్చినట్లు? అసలు నేను చూస్తున్నది ఆమెనా కాదా?

ఇంకాస్త దగ్గరికి వచ్చాక మరోసారి చూశా. క్రీంకలర్ చీరమీద బంగారు గులాబీల ఎంబ్రాయిడరీ. భుజానికి వ్యానిటీ బాగ్. లోకంలో దేన్నీ లెఖ్ఖచెయ్యని అడుగుల వేగం. పోతన కందాలకి రాధ అడుగులకి రిథమ్ ఎప్పుడూ తప్పదు.

రాధ ఫిజిక్‌లో మ్యాజిక్ ఏమిటోగానీ ఆమెను ఒకసారి చూస్తే అంత త్వరగా మరపలేరు. తలంటుకున్న వెంట్రుకలను చివరనుంచి పైకితీసి రిబ్బన్‌తో కనిపించకుండా లూజ్‌గా పైన ముడివేసింది.

వానలో చిందులేసే పిల్లల ముఖంలో ఆనందం అవి భుజాలమీద గెంతడంలో కనిపిస్తున్నది.

మెడ కింద ఆర్క్‌లా కట్‌చేసిన

పాల్ గదిలోకి వెళ్ళింది.

బి. ఎస్. సి. ఫస్ట్ ఇయర్ క్లాసులో పాఠం చెప్తున్నా. మనస్సు నిలకడలేదు. ఎలాగో ముగించి లాబ్‌కి వెళ్ళా.

రాధతో పరిచయం రాధమీద ఆవేశం రాధకోసం ఆవేదన ఇవాళ్టిది కాదు.

ఒకే క్లాసులో కాకపోయినా ఒకే స్కూల్‌లో నాలుగేళ్లు చదివాం. ఆ రోజుల్లోనే ఆమెమీద అర్థంగాని ఆకర్షణ. ఎక్కడన్నా మాట్లాడుతుంటే కాస్త దూరంలో నిలబడి ఆమెను గమనించేవాడ్ని. స్కూల్‌ఫైనల్ రోజుల్లో ఆమెని ఫైనల్‌గా ప్రేమిస్తున్నానని అర్థం చేసుకొన్నా.

మళ్ళీ బి. ఎస్. సి. చదివే రోజుల్లో హఠాత్తుగా కాలేజీలో సాక్షాత్కరించింది. నేనేరోజుల్లోనూ పెద్ద మెరిట్‌తో పది మందిలో గొప్పగా కనిపించేవాడ్ని కాదు. కాకపోతే అడపా దడపా కథలు రాసి పత్రికల్లో వస్తే కొద్దిమంది ఫ్రెండ్స్‌లో కాలరెత్తి మరువారం పత్రిక వచ్చేదాకా తిరిగేవాడ్ని. రాధ అన్న నందనరావు ఎల్. ఐ. సి. ఆఫీసర్. మా నాన్నగారు ఏజంటు. ఆ సందర్భంగా ఒకటి రెండు సార్లు వాళ్ళింటికి వెళ్ళడం తటస్థించినా అది మామధ్య పెద్దగా స్నేహాన్ని స్థాపించలేకపోయింది.

రాధలో గొప్పదనం ఏమిటోగానీ ఆమె వెనక తన గురించి ఎంత ఆరాటపడి ఆలోచించేవాడ్నో ఎదురుపడితే అంతగా మూగపోయేవాడ్ని.

రాధ ఒక్కర్తే ఉంది. ఎక్కడికో బయటకి వెళ్ళబోతున్నది. వచ్చిన పని చెప్పి మర్యాదకోసం కాసేపు కూర్చున్నా. అంత హాయి అయిన వాతావరణంలో రాధతో ఏవేవో మాట్లాడాలని తపన. కానీ నా భావాలు అలల తాకిడికి ఇసుకలా జారిపోతున్నాయి.

'ఎక్కడికో వెళ్ళాలనుకుంటున్నట్లున్నారు?'

'అవును.'

'సినిమాకా?'

'సాయంత్రాల్ని సినిమా హాల్లో హత్య చెయ్యడం అంటే నాకు ఇష్టం ఉండదు. కానీ ప్రతివాళ్ళూ సాయంత్రం అయితే ఇంక అతొక్కడి ఉక్క దొరకదేమో అన్నట్లు సినిమాకి పరిగెత్తేస్తారు" రాధ సోఫా వీపుమీద మోచేత్తో ఆనుకొని మాగజైన్ తిరగేస్తున్నది.

'ఆ పత్రిక చదివారా?'

'ట్రాష్! ఏం ఉంది చదవడానికి' నా ఉత్సాహం చప్పగా చల్లారిపోయింది. చెప్పబోయింది చెప్పకపోవడం మంచిది అయింది.

'మోహన్ వస్తానని చెయ్యి ఇచ్చాడు.'

'పాపం ఎక్కడయినా అవసరం అయిన పనిమీద ఆగిపోయాడేమో!' ఆగిపోవాలని నా ఆశ కానీ లోలోపల ఆ పేరు నన్ను కాల్చేస్తున్నది.

'ఈ మగాళ్ళంతా అంతే! మీకేం పని లేకపోతే అలా షికారు వెళ్దాం. అయితే సినిమాకి మాత్రం కాదు '

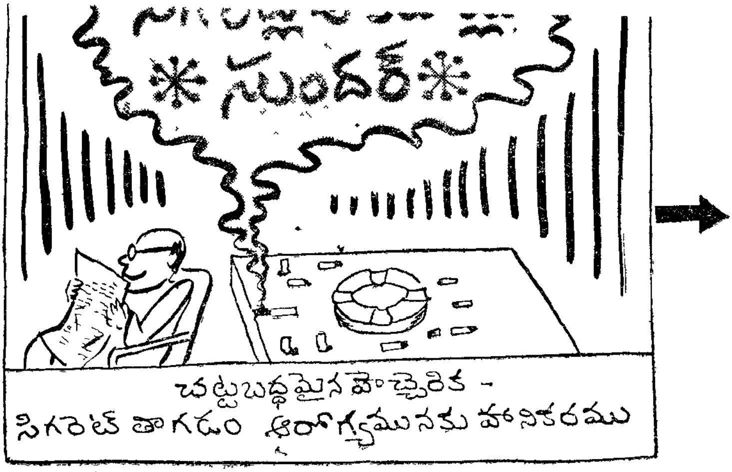

రాధతో పార్క్‌కి బయలుదేరా. నాలుగు మొక్కలు రేడియో తలనొప్పి మధ్య ఆమెకి ఆనందం ఏమిటో నాకు అర్థంగాలేదు.

పార్క్‌లో కల్పన కనిపించింది. ఇద్దరూ మాటల్లో పడ్డారు అర్థగంటసేపు ఆహ్వానింపబడని అతిథి పాత్ర ధరించాల్సి వచ్చింది.

'ఏమిటి మూర్తిగారూ! బోర్‌గా ఉందా, ఏం మాట్లాడటంలేదు' కల్పన అంది. రాధమాత్రం ఏం అనలేదు. కాస్త పని ఉందని బయటకి వచ్చేసి అమ్మయ్య అని గాలిపీల్చా.

కాలేజీ యానివర్సరీ రోజులు. నేను రాసిన చిన్న స్కిట్‌కి రిహార్సల్స్ జరుగుతున్నాయి. రిహార్సల్స్ అయాక హాస్టల్‌కి ఆలస్యంగా చేరాం

రవి రంగనాథ్ విశ్వంనాయుడు సిగరెట్లు కాలుస్తూ పిచ్చాపాటీలో పడ్డాం. మాటలమధ్యలో ఎలాంటి ఆడది అందగత్తె అని టాపిక్ వచ్చింది. కారణం ఆవేళ ఊళ్ళో వైజయంతిమాల సినిమా ఆడుతున్నది

విశ్వం వైజయంతిని ఆకాశానికి ఎత్తేస్తున్నాడు. నాయుడు వహీదా. మీనాకుమారీ పర్‌ఫెక్ట్ బ్యూటీకి గీటురాళ్ళు అంటున్నారు. ఆ వ్యవహారం అలా అలా సాగి మా కాలేజీ అమ్మాయిలమీదకి మళ్ళింది.

లత సునంద అజంత
రజని రాధ ఇలా ఎందరో మాటల్లో దొర్లారు. రవి వాదంలో అఖండుడు అవడంవలన లత సూపర్ బ్యూటీగా నిర్ధారింపబడే ప్రమాదం కనిపించింది.

'అందం అంటే రాధ! అంతే' నేను కల్పించుకున్నా. నాయుడు నన్ను సైడ్ చేశాడు.

కన్నా మన తెలుగుతెర హీరోయిన్ రాధిక నయం.'

'షటప్! రాధగురించి నీకేం తెలుసు. ఎలిజిబెత్ టైలర్‌నుంచి మధుబాలదాకా అందరి కొలతలూ నాకు తెలుసు. రాధ మెజర్‌మెంట్స్ ఏ బ్యూటీ స్పెషలిస్ట్ అయినా అంగీకరించాలి. రాధ ఫిజిక్‌లో అందమేగాదు ఆమె టేస్ట్‌లు స్వభావం ఉషారు తత్త్వం తెలివితేటలు మేధస్సు- ఎవర్తో అయినా పోల్చుకో. తిరుగులేదు.'

'నీ మొహం! రాధ చురుకయినదని నువ్వు అనాలి.'

'తెలీకుండా వాగకు' అని ఆమెని ఎన్నోసార్లు కలిసినట్లు ఆ సందర్భాల్లో ఆమె ఎంతో తెలివిగా షార్ప్‌విట్‌తో మాట్లాడినట్లు చెప్పా. గంటసేపు ఆగకుండా సాగిన నా ధాటికి ఎవరూ కిక్కురుమనలేకపోయారు.

మా వేడి చల్లారేసరికి రాత్రి నాలుగయింది.

'ఎక్కడో పడుకుని హాయిగా నిద్రపోతున్న వాళ్ళకోసం నిద్రలు చెడగొట్టుకొని మనం పోట్లాడుకోడం ఏమిటి! ఇంక పడుకోండి' అని విశ్వం లేచాడు

ఫంక్షన్ జరుగుతున్నది. అవేళ ఆఖరి రోజు. నా స్కిట్ అయిపోయింది. గ్రీన్ రూంలోనుంచి బయటకి వస్తుంటే రాధ కనబడి పిలిచింది.

'ఏమిటి మొన్న నా గురించి మాట్లాడారట?'

'మీరింత సెన్స్‌లేని మనుషులనుకో మనిద్దరం కలిసి హైదరాబాదు వెళ్ళామా? బుచ్చిబాబులా మీరు రాస్తారన్నానా? నాకు జ్వరం వస్తే మీరు డాక్టర్ని తీసుకొచ్చారా? మా ఇంటికి పిలిచి పరీక్ష ప్యాసయినందుకు పార్టీ ఇచ్చానా? మీకు అసలు కొంచం అయినా బుద్ధి ఉందా' నా మెజర్‌మెంట్స్ మీకు తెలుసా? మీరు నా గుడ్డలు కుట్టారా? ఉతికారా?—

'రాధా.'

'షటప్! మరోసారి నా పేరు నా ప్రశక్తి మీనోట వచ్చినట్లు తెలిస్తే మంచిదిగాదు. ఇది మన ఇద్దరి శ్రేయస్సుకోసం చెప్తున్నా' అనేసి రాధ అసహ్యకరం అయిన ఓచూపు విసిరి వెళ్ళిపోయింది.

రాధమీద మంటకి లోపల్నించి సెగలు వస్తున్నాయ్. నడిరోడ్డు మీద కాలవలో పడి అవమానం పొందినంత కుంగిపోయా. గదికి వచ్చే సరికి జ్వరం వచ్చింది.

వారం రోజులు మంచం దిగలేదు

ఊళ్లోకి కొత్త సినిమా వచ్చింది. నేను ఐదింటికే వెళ్ళి నాలుగు టిక్కెట్లు సంపాదించి రవీ వాళ్ళ కోసం ఎదురు చూస్తున్నా. రాధ నావేపు రావడం చూసి కావాలని పెడమొహంగా నిలబడ్డా

'మూర్తిగారూ! ఊరునుంచి చుట్టాలు వచ్చారు. టికెట్లు దొరకలేదు. పరువు పోయేట్లుంది. ఏం చెయ్యడం?' పోయి గంగలో దూకమందామనుకున్నా. కానీ ఏం మాట్లాడలేదు. ఏం మాట్లాడకుండా చేసిందేమిటో తెలీదు.

చీకటి ఆకాశంలో నక్షత్రాల్లో నల్ల

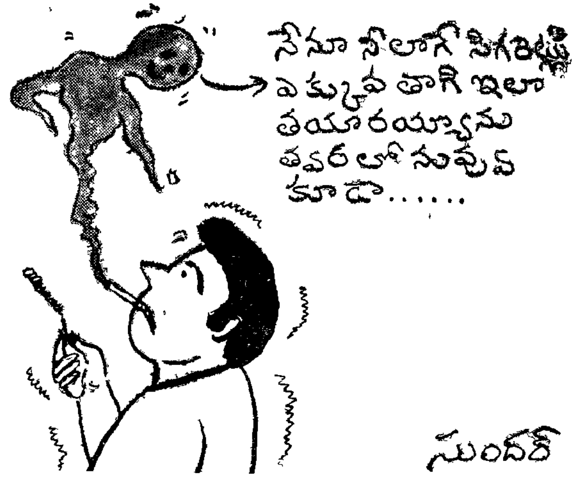

చీరమీద చిమ్కీపూలు మెరుస్తున్నాయి. అష్టైశ్వర్యాలు కటికి దరిద్రం పక్క పక్కన ఏమాత్రం కలవకుండా ఉన్నట్లు రాధ తెల్లటి భుజాలమీద మెడకింద నల్లటి జాకెట్ తళుక్కుమంటున్నది. ఆమె తనున్న స్థలం చూట్టూ గిరిగీసినట్లు ఆమె చుట్టూ ఏదో కమ్మని కాస్మటిక్స్ కలగలుపుల వాసన.

రాధ అక్కడ నిలబడివుంటే ప్రతి వాడూ పని ఉన్నట్లు చుట్టూ తిరుగడం.

ఆరోజు కాలేజీలో అంత కేర్‌లెస్‌గా మాట్లాడి అసలేం జరగనట్లే ఎంత అభి మానంగా మాట్లాడుతున్నది! తన అవ సరం కోసం వాడ్తున్న ట్రంప్ కార్డా?—

టిక్కెట్స్ లేవు పొమ్మంటే ఏం చేస్తుంది? ఏడుస్తూ ఇంటికి వెళ్తుంది. కానీ, రాధని ఏడిపించి ఇంటికి పంపలేని అసహాయత. వివేకాన్ని అభిమానం మింగేస్తున్న క్షణాలు.

ఆల్‌రైట్! ప్రయత్నిస్తా.

నాన్సెన్స్! ఇక్కడున్న ప్రతివాళ్లూ అందుకే వచ్చారు. నాకు కావాల్సింది ప్రయత్నం కాదు టిక్కెట్లు.

జేబులోంచి టిక్కెట్లు తీసి ఇచ్చా 'మాఫ్రెండ్స్ కోసం తీసుకొన్నా.

'అబ్బ! మీరు భలేమంచి వారండీ. మీకేం మీరు మగాళ్ళు. ఇవాళ కాకపోతే రేపు చూస్తారు' పాపం వీళ్ళు మాత్రం ఇవాళే చూడకపోతే భూమి తల్లకిందలయి పోతుంది గాబోలు.

'టిక్కెట్లు ఉంచుకొని నాటకం ఆడి నందుకు పెనాల్టీ ఏమిటో తెలుసా, డబ్బులు ఇయ్యను.

'ఇది చాలా అన్యాయం'

'మీరు మహాన్యాయపరులు! పరాయి ఆడవాళ్ళ గురించి వాళ్ళకి తెలీకుండా

గంటల కొద్దీ లెక్చర్లు దంచడం న్యాయమా?'

రాధ అనుకోకుండా అడిగిందానికి మళ్ళీ నాలో ఉత్సాహం ఒడ్డుకు కొట్టుకొని పడిపోయిన కెరటంలా కూలిపోయింది.

'అరె! అదేమిటి అలా అయిపోయారు! మళ్ళీ ఇంటికెళ్ళి జ్వరం తెచ్చేసుకొంటారా? రామరామ మీరెలా బ్రతుకువారండీ?' అని రాధ వెళ్ళిపోయింది

వరసగా పదకొండు ఫ్లాప్ చిత్రాల్ని చవిచూసిన హీరోలా నిలబడిపోయా.

ఆవేళ ఆఖరు అవర్ శెలవు. హాస్టల్ కి వచ్చేసరికి నాకోసం కవరు ఎదురు చూస్తున్నది.

మూర్తిగారికి!

ఇంకా కులాసాగా ఉన్నట్లు తెలిసింది. మళ్ళీ నేను కనబడితే జ్వరం తెచ్చుకుంటారని ఉత్తరంతో సినిమా టిక్కెట్ల డబ్బులు పంపుతున్నా.

'రాధ'

రాధ నన్ను లైక్ చేస్తుందా లేదా?—అర్థం కావడంలేదు ఎలా తెలుసుకోడం? రాధ డామినేటింగ్ స్వభావం ముందు ఎదురీద లేకపోతున్నా. వదిలి మరచిపోలేకపోతున్నా.

ఈ సమస్యకి పరిష్కారం ఉందా? లేక ఇది సమస్య కాదా? అంతకన్నా అతీతం అయిందా?

మళ్ళీ యూనివర్సిటీ ఫైనలియర్ లో సైన్స్ ఎగ్జిబిషన్ లో రాధ తారసపడింది. రాధనుంచి సాధ్యం అయినంత దూరంగా ఉండటానికి ఆ రూపాన్ని మనస్సులో నుంచి తుడిచేయటానికి ఎంత ప్రయత్నిస్తున్నా ఫలించడంలేదు.

ఇది విధి నాతో ఆడుకోడమా? బలహీనతలతో నేను ఆడుకోవడమా? రాధ విషయం వస్తే ఎన్నో ప్రశ్నలు ప్రశ్నల బోనులో ఊపిరాడక చిక్కుకుపోతుంటాను.

కొంత మంది స్టూడెంట్స్ తయారు చేసిన ట్రాన్సిస్టర్ ని నేను గైడ్ గా వివరిస్తున్నా.

'ఆ ఇక మీరు చెప్పండి' అంది నా దగ్గరికి వస్తూ, ఆ అనడంలో అదో ఆకర్షణ అహం రెండూ ఉన్నాయి

ఆ అహాన్ని జయించాలని ఆకర్షణని ఆస్వాదించాలని తపన.

అప్పటిదాకా మిగిలినవారికి ఎంత చక్కగా వివరించానో ఆమెకి ఎంత చప్పగా వివరించానో నాకు తెలుసు

'ఇంతేనా ఇంకేమన్నా ఉందా?'

'మీరు ఆర్ట్సువాళ్ళుగదా అని క్లుప్తంగా చెప్పా'.

'అలా నా మొహానరాసి ఉందా' అభిరుచికి చదువులకి మధ్య రేడియోకి టివికి ఉన్నంత తేడా ఉంది.

యూనివర్సిటీ వారు డిగ్రీ కాగితం అందించబోయే రోజులు దగ్గరవుతుంటే వెళ్ళిపోయిన వయస్సు ప్రపంచంలో బ్రతకడానికి కష్టాలు గుర్తుకువచ్చాయి.

యూనివర్సిటీ విడిచివెళ్ళిపోయే ఆఖరు రోజున రాధ లైబ్రరీ బయట కనబడింది. ఇంక జీవితంలో తారసపడదు. ఇన్నాళ్లూ ఎదురుగా ఉన్న వ్యక్తిని కావాలనుకున్నా అక్కర్లేదనుకున్నా. అన్నీ నాలోనే.

రెడ్డీ రమేష్ నేనూ వస్తుండటం చూసి

రాధ ఆగింది. ఆమె రెడ్డిని చూసి సాయంత్రం ప్రోగ్రాం గురించి విశ్వానికి గుర్తు చేయమంది. వాళ్ళిద్దరూ బాటనీ ప్రొఫెసర్‌ను చూసి ఆయన్ని కలవడానికి వెళ్ళారు.

'మీరు ఎప్పుడు వెళ్తున్నారు?' ఆమే అడిగింది.

'రేపు వెళ్తున్నా. పదేళ్ళ మనపరిచయం రేపట్నించి చిత్రంగా విడదీస్తుంది. జీవితం ఎంత గమ్మత్తు అయిందో చూశారా?'

'కలవమని ఎక్కడఉంది? కలవచ్చు కలవకపోవచ్చు: ఈ రెంటిలో ఏది జరిగినా మనిద్దరికీ నష్టంలేదు. ఎందుకంటే ఇన్నేళ్లు కలిసి ఉండి సాధించిందిలేదు. ఇంక విడిపోయి పోగొట్టుకునేదీ లేదు.'

'నేను అలా అనుకోడంలేదు!'

రాధ ఎటో చూస్తున్నది పంటికింద రాయిలా కాలం ఇరుగ్గా బెరుగ్గా సాగుతున్నది

'దీని తర్వాత రీసర్చి చెయ్యాలనుకుంటున్నారా?'

'వేస్ట్! ఎల్ఐసి కెరీర్ ఏజంటుగానీ లేదా లెక్చరర్' ఆమె నా సంగతి అడగలేదు.

'రేపు ఇంట్లో ఉంటారా?'

'ఎవరు? అన్నయ్యా? ఫోన్‌చేసి కనుక్కోండి.'

'మీరు?'

'రేపు బోలెడు పనులున్నాయి. చాలామంది ఫ్రెండ్స్ వెళ్తున్నారా? 'స్టేషన్‌కి వెళ్ళాలి. మరివస్తా బై' రాధ మెట్లమీద నుంచి అలలా దూకుతూ మాయం అయిపోయింది.

రాధమీద విపరీతం అయిన కోపం వచ్చింది. ఆమె తలపొగరు అణచాలనిపించింది. కానీ ఎలా? నేనెవర్ని తలపొగరు అణచడానికి? ఆమెకి తలపొగరు ఉంటే మధ్య నాకేమిటి?

రాత్రి పన్నెండు దాటుతున్నా హాస్టల్ గదుల్లో గందరగోళంగా ఉంది. తెల్లారి అందరూ వెళ్ళిపోవాలి గాబట్టి వీడ్కోలు విషాదాలు ఆనందాలు పాత జ్ఞాపకాలు మాటల్లో మూగచూపుల్లో కంటి తడిలో రకరకాలుగా బయటకి వస్తున్నాయి.

నాకు ఏదో గుర్తువచ్చి విశ్వం గదికి వెళ్ళా.

మంచంమీద పడుకుని ఫిల్టర్ సిగరెట్ కాలుస్తూ రింగులు వదుల్తున్నాడు. ట్యూబ్ లైట్ కాంతిలో వాడి కళ్ళెందుకో తెగ మెరుస్తున్నాయి. రాధతో సినిమాకి వెళ్ళి వచ్చానన్నాడు. నా అనుమానం నిజం అయింది. రాధ ఫ్రెండ్స్‌తో వచ్చిందట. మాటల్లో ఆమె పక్కనే కూర్చున్నట్లు చెప్పాడు.

'మూర్తీ! ఆవేళ నువ్వన్నట్టు సృష్టిలో గొప్ప వింతరా రాధ! ఎవడు కొట్టేస్తాడోగానీ వాడ్ని మించిన అదృష్టవంతుడు ఉండడు.'

'సరేలే' అట్లాంటివాళ్ళకే వెంకటప్పయ్యలు దొరుకుతారు '

నామాట పట్టించుకున్నట్లులేదు. 'నీకు తెలీదుగానీ నేను గొప్ప దురదృష్టపు వెధవని. చాలా ఆలస్యంగా కలిసా. జోక్స్ ఆవిడ ఊపిరా అనిపిస్తుంది. ప్రతి విషయాన్ని ఎంత షార్ప్‌గా ఆలోచిస్తుంది. అందం అంటావా? రంభ ఊర్వశి

నుంచి మధుబాల వైజయంతి రాధ బట్టలు ఉతకడానికి పనికిరారు.'

'మరి నువ్వు?'

'ఈడియట్! నాలాంటి వెధవలు నీతో సహా ఆ నీడలో నిలబడటానికి గూడా పనికిరారు.'

'కొంపదీసి ప్రేమిస్తున్నావేమిటి?'

'నువ్వుమాత్రం ప్రేమించడం లేదూ? కానీ ఉపయోగం ఏమిటి? పద టీ తాగి వద్దాం' రాధ సంగతి మళ్ళీ ప్రస్తావించలేకపోయాను.

2

మళ్ళీ మూడేళ్ళ తర్వాత రాధను ఇక్కడ చూడాల్సి వస్తుందనుకోలేదు. జ్ఞాపకాలమరుగున భూస్థాపితం చేసిన రాధ మళ్ళీ వెలికి వచ్చింది.

రాధ ఇంగ్లీషు లెక్చరర్‌గా చేరి రెండు నెలలు అయింది. నాలుగయిదుసార్లు మాట్లాడినా పాత విషయాలు ఏం మాట్లాడలేదు. కొత్త పరిచయస్తుడితో మాట్లాడినట్లు మాట్లాడింది. ఏ కోణంనుంచి గూడా దొరకడంలేదు. పైగా నేనూ లెక్చరర్‌ని అవడంలో ఇప్పుడు కాస్త అహం అభిమానం పెరిగాయి. ఆఫ్టరాల్ రాధకోసం నా అంతవాడు అల్లాడటం ఏమిటని మనస్సు బాధపడ్డప్పుడల్లా సమాధానపరచుకోడానికి పెన్సిలిన్‌లా వాడ్తున్నా. కానీ తాత్కాలిక ఉపశమనం గూడా లేకుండాపోయింది.

ఆ రోజుల్లో పిరికిదనం. ఈనాడు రాధ దగ్గర నా భావాల్ని వ్యక్తీకరిద్దామంటే ఫలితం ఎలా ఉంటుందో అని భయం. కాదు పొమ్మంటే తల ఎక్కడ పెట్టుకోవాలి. ఇంకా కాలేజీలో ఎవరిదగ్గర అయినా తనిలా నన్ను కాదు పొమ్మన్నట్లు చెప్తే ఏమన్నా ఉందా?

నిన్నటిదాకా సంబంధాలు ఏవో చూసినా 'రాధ లేదోయ్! ఎడ్రస్ లేకుండా పోయిన దానికోసం ఏడుస్తూ చావడానికి నేనేం దేవదాసుని కాను!' అని నాలో ఎవరో చేసే ఎగతాళికి సమాధానం చెప్పేవాడ్ని. కానీ ఇప్పుడు??

కాలేజీ స్టాఫ్‌లో రమణ జుయాలజీ లెక్చరర్ అతనికీ రాధకీ ఎలా స్నేహం కలిసిందో తెలీదు. పొద్దస్తమానూ కలిసి కనిపించేవాళ్ళు. స్టాఫ్ కబుర్లలో రమణ రాధ పేర్లు కలిపి జోక్స్ పుట్టినా ఇద్దరూ కేర్ చెయ్యలేదు. అంతకుముందుదాకా నా క్లాసులు నా పాఠాలు నా జీతం నా సైకిలు తత్త్వంలో బ్రతికిన రమణలో ఇంత మార్పు ఎలా పుట్టిందో అర్థంగాదు. అతనూ నేనూ కోరీలో పక్కపక్క గదుల్లో ఉంటున్నాం.

ఒకరోజు గదిలో అతనికీ సంగతి చెప్పా. చాలా కేర్‌లెస్‌గా నవ్వాడు. అందులో కొంత నాకూ ఉందని గింజుకున్నా. అప్పటిదాకా బాగున్న స్నేహం కాస్త సడలు ఇచ్చింది ఇద్దరం కాలేజీకి విడిగా వెళ్ళడం ఆరోజునుంచి ఆరంభం.

సాయంత్రం ఐదు అయింది. ఆబిడ్స్ సెంటర్ బాగా రద్దీగా ఉంది. పుస్తకాల షాపుదగ్గర నిలబడి వారపత్రిక పట్టుకొని పేజీలు తిరగేస్తూ నా కథ ఉన్న పేజీల దగ్గర ఆగిపోయా. ఆడవాళ్ళు షాపులో చీరలదగ్గర, రచయితలు తమ కథ వచ్చిన పత్రికలదగ్గర చూపించే బలహీనత ఇంతంత కాదు. ఆడవాళ్ళకీ రచయితలకీ

చాలా విషయాల్లో పోలిక ఉంది. ఆడదానికి ఇంట్లో ఎవరిమీదన్నా కోపం వస్తే వంటింట్లో గిన్నెలమీద చూపిస్తుంది. రచయితలు కోపం వచ్చిన వ్యక్తిమీద కథ రాసిపారేసి అచ్చులో చూసుకొని అణ్వస్త్రదేశాల్ని బడుగుదేశాలు జయించి నంతగా ఆనందిస్తారు.

భుజంమీద బలంగా పడ్డ చెయ్యిని చూసి తలఎత్తా. ఎదురుగా నందనరావు రాధ రాధ అన్నయ్యని చూసి చాలా రోజులు అయింది. మానసికంగా నాలో నలుగుతున్న పెద్ద సమస్యకి అతని రూపంలో పరిష్కారమార్గం దొరికిందా అని పొంగిపోయా.

ముగ్గురం కలిసి బృందావన్‌కి వెళ్లాం. నందనరావు నేనూ కబుర్లలో పడ్డాం. రాధ పత్రిక చూస్తున్నది.

రాధ మా మాటలమధ్య హఠాత్తుగా తల ఎత్తి ''అన్నయ్యా! లెక్చరర్‌గారు పెళ్ళిచేసుకోబోతున్నారు తెలుసా?" అంది. చౌదరి ఒకరోజు మాటలమధ్య జోక్‌గా అంటే దాన్ని ఆమె నిజం అనుకున్నట్లుంది.

అతను వివరాలు అడిగాడు.

'ఇంకా ఏం స్థిరపరచలేదు. ఆమధ్య ఏలూరులో ఒకమ్మాయిని చూశా. కానీ పాపం బీదవాళ్ళు. వాళ్ళేగాదు ఎవరి అమ్మాయిని చేసుకున్నా కట్నంలేకుండా చేసుకోవాలనుకుంటున్నా' ఒక ఆడపిల్ల అన్నయ్యమీద ప్రయోగించడానికి ఇంత కన్నా పెద్ద ట్రాప్ అక్కర్లేదు.

రాధ నవ్వి అంది 'ఆదర్శంకోసమా? జాలితోనా?'

'రెండూ అనుకోండి' అని మళ్ళీ అన్నా 'అయినా ఎందుకు అలా అడిగారు?'

'ఆదర్శంకోసం కట్నం తీసుకోకపోతే

ఆదర్శానికి బానిసలు. జాలిపడి తీసుకోక పోతే ఆ అమ్మాయి భవిష్యత్‌కి మంచిది కాదు. పెళ్ళిని జాలికీ ఆవేశానికీ మొండి దనానికి ఎంతదూరంగా ఉంచితే అంత మంచిది.'

'ఇంతకీ అసలు అమ్మాయి ఎవరూ నిర్ణయం కాలేదు' అన్నా హఠాత్తుగా. నా జోక్‌కి నందనరావు భుజం చరిచి నవ్వాడు. అతను ఇంకా నాలుగురోజులు ఉంటాడట. నాలో ఆశకి ఊపిరి ఆడటం మొదలు పెట్టింది.

మూడురోజులు అయినా ఏం కబురు లేదు. రోజూ ఏదో రూపంగా రాధకి ఎదురుపడ్తున్నా. నాలుగోరోజు ఏదో పని మీద వెళ్ళినట్లు స్టేషన్‌కి వెళ్ళా. నందన రావు కలిసాడు. మామూలు విషయాలు తప్ప ఇంకేం దొర్లలేదు. బండి బయలు దేరింది. నా అంచనా ఫలితం అర్థం గాలేదు.

రమణ రాధ యధాతధంగా తిరుగు తున్నారు ఈమధ్య అనుకోకుండా బోటనీ శ్యామలతో పరిచయం కొత్త పెరిగింది. కానీ చిరాకువేసి తెంచేశా. కారణం ఆమెకి ఎంతసేపూ ఊరికబుర్లు ఇష్టం.

కాలేజీ టీమ్ తీసుకొని రమణ రాధ ఢిల్లీ వెళ్ళారు పదిరోజులు క్యాంప్. కాకతాళీయమా కార్యకారణత్వమా అర్థం గాలేదు. వీళ్ళిద్దరే కలిపి వెళ్ళడానికి వెనక జరిగిన తతంగం అంతుపట్టలేదు.

జీవితంలో ఉత్సాహం ఉద్రేకం చచ్చి పోతున్నాయి. ఏంచూసినా ఏంచేసినా ఎవరన్నా విసుగు కోపం అసూయ. ఛీ నేనేమిటి ఇలా తయారవుతున్నా? ఉద్యోగం మానేసి ఎటన్నా వెళ్ళిపోతే? నిజమే వెళ్ళచ్చు కానీ ఎక్కడికి ఎలా ఎందుకు?

రూర్కీనుంచి రెడ్డి వచ్చాడు. వాడు స్కూల్‌ఫైనల్‌దాకా క్లాస్‌మేట్. ఆ తర్వాత చిన్న కొట్టుపెట్టుకొని జీవితం మొదలుపెట్టాడు. ప్రస్తుతం ఢిల్లీలో ఆటో మొబైల్ స్పేర్‌పార్ట్‌లు చేసే చిన్న ఫ్యాక్టరీ నడుపుతున్నాడు. సంవత్సరానికి పదిలక్షల టర్న్‌ఓవర్. లాభాలు బాగు న్నాయి. అనడానికి వాడిరూపం ఉత్సాహం ఉషారు చెప్తున్నాయి. ఏదో స్వంత పని మీద ఎవర్నో కలవడానికి వస్తే ఆ వ్యక్తి కోసం వారం రోజులు ఆగిపోవలసి వచ్చింది వాడిది స్వయానా మా ఊరు. ఒకసారి చాలా ఇబ్బందుల్లో ఉంటే నాన్న గారితో చెప్పి ఐదువేలు ఇప్పించా. అప్పటి దాకా కాకినాడలో ఫాన్సీషాపు నడిపేవాడు. ఆ డబ్బుతో విశాఖపట్నంలో కంగన్ హాల్ మొదలుపెట్టాడు. క్రమంగా నేను యూనివర్సిటీకి వచ్చేసరికి నైలాన్ నైలెక్స్ చీరలమీద ఎంబ్రయిడరీ వర్క్స్ చెయ్యడానికి బొంబాయినుంచి వర్కర్లని తీసుకొచ్చి కొత్త వ్యాపారం మొదలు పెట్టాడు. సరిగ్గా అక్కడే వాడికి దశ అందుకుంది. ఈమధ్య నాలుగేళ్ళుగా కలవ లేదు మళ్ళీ ఇవాళే కలవడం.

జీవితంలో రెడ్డి ఇంత ఉన్నత స్థాయికి రావడానికి ప్రధమ కారణం ఏం అంటే ఎలాంటివాళ్ళనయినా సరే ఒకసారి కలిస్తే వాళ్ళను బ్రహ్మాండంగా లోబరుచు కుంటాడు. పైగా ఆడవాళ్ళ విషయంలో పెద్ద ఎక్స్‌పర్ట్. అతని షాపుకి ఒకసారి

వచ్చిన ఏ అమ్మాయి అయినా తన కస్టమర్‌గా మార్చేసేవాడు. ప్రతివాళ్ళ టేస్టులూ కనుక్కొని వాళ్ళకి కావల్సినవి నష్టపడి అయినా తెప్పించేవాడు. ఒకటి రెండుసార్లు మా కాలేజిలోనే ఫ్రెండ్స్ ప్రేమ కేసులు పట్టికొట్టే స్థితిలో రెడ్డిని తీసుకొచ్చి విజయవంతం చేయించా. అతని టాలెంట్స్‌మీద నాకు చచ్చే నమ్మకం ఉన్నా రాధ సంగతి ఎప్పుడూ చెప్పలేదు. కారణం అభిమానం కొంత. ఆస్థిలో చదువులో వాడికన్నా గొప్పవాడ్ని అనే అహం కొంత.

రెడ్డి వచ్చి రెండురోజులు అయింది. రోజంతా ఊరు తిరుగుతున్నాం రాత్రిళ్ల బార్‌లోనే రెండు అయిపోతున్నది. మూడోరోజు జాగ్‌తేరహో సినిమానుంచి బార్‌కి వెళ్దామన్నాడు. నా మూడ్స్ సరిగా లేవు. కాదని గదికి తీసుకెళ్ళి రాధ సంగతి అంతా చెప్పి బావురుమన్నా. రాధను రమణగాడినుంచి తప్పించి నాతో ఆమె పెళ్ళి చేయిస్తే నా ఆస్థి అంతా వాడికి రాసి ఇచ్చేస్తానన్నా.

అంతా విని రెడ్డి అన్నాడు 'ఇంతకీ రాధ చెడిపోయిందంటావ్?'

'నాన్సెన్స్! చెడిపోయినట్లు రమణ గాడికి నమ్మకం పుట్టించాలి.'

'నిజంగానే చెడిపోయిందేమో!'

'నో! రాధ అలాంటిది కాదు.'

'చెడిపోతే నువ్వా చేసుకోవ్? అంతేనా?'

'మరి ఇంకేమిటి?'

'రాధ చెడిపోలేదుగాబట్టి చేసుకొంటానంటున్నావ్. మరి నీ సంగతి? నువ్వేం పవిత్రుడివా?'

'పిచ్చిగా మాట్లాడకు. ఒళ్ళు మండుతుంది.'

ంధ చాలా ధైర్యంగలది. ఎంత పని అయినా చేస్తుంది అంటున్నావ్‌గదా? మరి ఇప్పటిదాకా నువ్వు నమ్ముతున్నది అబద్ధం అని పెళ్ళిఅయిన కొంతకాలానికి తెలిస్తే?

నాకు కోపం లోలోపల భగభగ మంటున్నది. చిన్న సాయం అడిగానని రాస్కెల్ ఎంత మాట అంటున్నాడు?

'నేను పెద్దగా చదువుకున్నవాడ్ని కాను. పైగా నువ్వు రచయితవి. అసలు చెడిపోడం అంటే ఏమిటి?'

'నీ పిండాకూడు.'

'కోపం వద్దు! ఒకరోజు నీరజని తీసుకొని నా ఇంటికి వచ్చావ్ విశాఖలో. గుర్తుందా? మరి ఈ పాటికి ఆవిడకీ పెళ్ళి అయి ఉంటుంది. అంటే ఒక ఎక్స్‌గాడ్ చెడిపోయినదాన్ని చేసుకున్నాడు. తనకి తెలీకుండా అతను మోసపోయినట్లు నువ్వూ రాధా విషయంలో పట్టీకొడతా వేమోనని నా బాధ.'

పుస్తకాలు క్లాసులు రచన నాకు నేర్పిన విజ్ఞానంకన్నా లోకం అనుభవాలు రెడ్డిని ఇంకా ఎక్కువ నేర్పాయి అని అర్థం అయింది.

'ఇంతకీ నువ్వు నాకీ సాయం చేస్తావా లేదా?' కర్కశంగానే అడిగా.

'నీ ఇష్టం నాకే అభ్యంతరంలేదు. ఆ రమణగాడ్ని గంటలో మార్చెయ్యగలను. కానీ అంత ధాటీ తలపొగరు ఉన్న పిల్లని పెళ్ళాడి నువ్వేం సుఖపడ్తావని నా ప్రశ్న?'

'అది నేను చూసుకొంటా' అనేసి ఊరుకొన్నా.

తెల్లారుతుండగా ఇంటి నుంచి టెలిగ్రాం. అర్జంటుగా బయలుదేరి రమ్మని. కారణం ఏమీ తెలీదు. వెళ్ళడమా వద్దా?

రెడ్డి రంగంలో దిగబోయే సమయానికి నేను ఉండకుండా ఉండటమే మంచిదని వెంటనే బయలుదేరా. అతను నేను వచ్చేదాకా రూంలోనే ఉంటానన్నాడు. రమణ వివరాలు అన్నీ చెప్పి బండి ఎక్కాను.

*　　*　　*

వారంరోజులు అనుకున్న క్యాంపు పదిహేను రోజులు. అస్థిపంపకాల్లో ఆలస్యం తప్పలేదు.

హైదరాబాదు వచ్చేసరికి రెడ్డి లేడు. రమణ లేడు. పరిస్థితి ఏమిటో అర్థం గాలేదు. రమణ రాధ ఢిల్లీనుంచి వచ్చారు గానీ ఇద్దరూ కలవులో ఉన్నారు. రెడ్డి ఏం చేశాడో అంతుపట్టలేదు. కనీసం ఉత్తరం గూడా లేదు. రోజులు గడుస్తున్నాయ్.

అనుకోకుండా ఒకనాడు రాధ నుంచి ఉత్తరం—

డియర్ మూర్తీ!

జీవితంలో అనుకోని సాయంచేసిన నీకు చాలా కృతజ్ఞతలు. ఇవాళే రెడ్డికీ నాకూ ఢిల్లీలో పెళ్ళి జరిగింది. నాకు తెలీకుండా నా తరపున అతనికి ఎన్నో వివరాలు వివరణలు అందించావు. రెడ్డి నన్ను కలుసుకోడానికి హైదరాబాదు వచ్చాడు. ఆ సంగతి ముందుగా నీకు చెప్పకపోవడంవలన అందరికీ మేలు జరిగింది—ఇన్‌క్లూడింగ్ యువర్ సెల్ఫ్!

ఈ సందర్భంగా ఉత్తరానికి పి. యస్.గా ఇంకో నాలుగు ముక్కలు

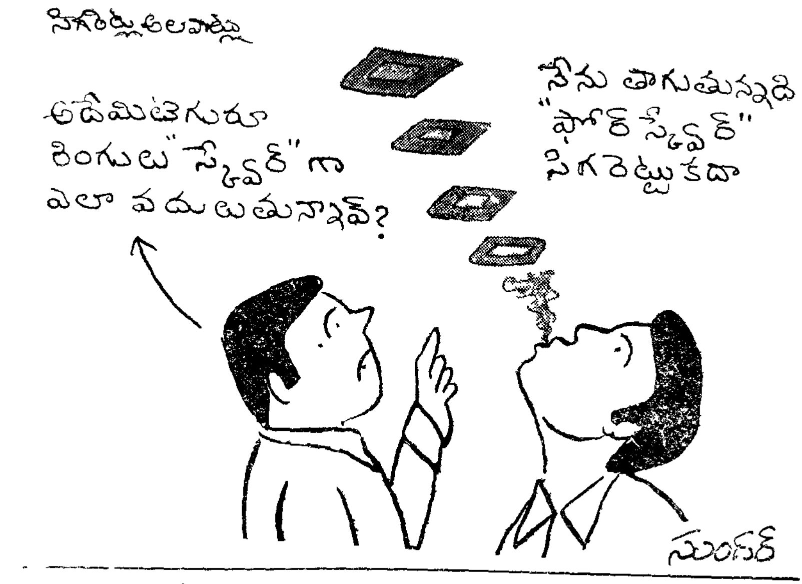

రాయక తప్పడంలేదు.

నీ అణువణువునా నాపట్ల అంతులేని ఆరాధన అభిమానం ఉన్నాయి. నా కోసం కావాలంటే సముద్రంలో అయినా దూకే స్తావ్. నాముందు నాకోసం కరిగిన మైనం కన్నా ద్రవీభవిస్తావ్. మైనంతో ఏ వస్తువు అయినా చెయ్యవచ్చు. కానీ మైనంతో అలా చెయ్యగానీ అది ఘనీభవిస్తుంది. ఒక వ్యక్తిత్వంతో నిలబడ్తుంది. అది నీలో లేదు.

నా పట్ల ప్రేమను ఒక్క నా దగ్గర తప్ప ఎందరిదగ్గరో చెప్పావు. అర్థించావు. ఏడ్చావు. ఆఖరికి మోసంతో అయినా వశం చేసుకోవాలనుకొన్నావు. ఎదురుగా ఉన్న నన్ను తప్పించి పక్కదారులు ఆశ్రయించిన నీ తత్త్వం గౌరవనీయం కాదు. వ్యక్తిత్వం ఉన్న ఏ స్త్రీ ప్రశంసించలేదు.

ఒకరోజు రాత్రి విశ్వంతో విశాఖ హాస్టల్‌లో నా గురించి బ్రహ్మాండంగా ఆకాశానికి ఎత్తేశారు. అప్పటిదాకా మీమీద జాలి అసహ్యంగా మారింది. మీ బాట మార్చమని పరోక్షంగా హెచ్చరించా. అలాగే ఎన్నోసార్లు మీకు అవకాశాలు ఇచ్చా. ఎవరూ ఉండని ఏకాంతాలు ఎన్ని ఇచ్చినా ఒక్కసారి మనస్సువిప్పి 'ఇదీనా బాధ' అని చెప్పే ధైర్యంలేక పోయింది.

ఆఖరికి మా అన్నయ్యదగ్గర కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్ళాడబోతున్నట్లు డబ్బి ట్రిక్ వాడారు. చివరికి రెడ్డి కాళ్ళమీద పడ్డారు. ఇవన్నీ విభిన్నస్థాయిలో జరిగాయి. ఇందులో ఏ ఒక్కచోట ఆగి మిమ్మల్ని మీరు పరిశీలించుకున్నా బాగుండేది. ఆఖరికి రమణికీ నాకూ రంకు కలిపి లాభించాలనుకున్నారు. లోకం కొలబద్దలు

ఎవరో
ఎప్పుడో
బొంగరాన్ని
విసరేరు
అది
భూగోళమై
తిరుగుతోంది
మనం
ఈ శతాబ్దం
చివరినాటికి
ఏడువందలకోట్లు
అవుతామట
ఏడువందలకోట్లు
ఏ ఆట టీముకి
ఎక్కువైపోతారు
ఒక్క
కోరస్‌కే
కుదురుతారు
అందుకే
నేనంటాను
జెట్టాపట్టాలు
వేసుకుని
మానవతాగీత
పాడుకుంటూ
ఒకటై
అడుగులు
వేసుకుంటూ
ఈ గోళం
చుట్టూ
తిరుగుదామని
అది
చూపి
ఈ సూర్యమండలంలోని
గోళాలన్నీ
ఏమిటా
మేళతాళాలు
నిత్యసంబరాలు
అని
గుసగుసలాడుకోవాలి
మన
గోళం
అలా అలా
పిక్‌నిక్
బస్సులా
ఈ సూర్యుని
చుట్టూ
తిరగాల
చప్పట్లో
తాళాలో
ఈ విశ్వంలో
బాజాలు

సంఘం నిర్ణయాలు ఎప్పుడూ ఈ రాధను భయపెట్టవని మీకు పదేళ్ళ పరిచయంలో తెలీకపోవడంకన్నా మీ పసిదనానికి అద్దం అక్కర్లేదు.

రమణమీద స్కాండెల్ కధ రాస్తే రాధ మీ దగ్గరికి పరిగెత్తు కొస్తుందనుకున్నారు. ఇదంతా నవలలు సినిమాలు మీమీద చూపించిన ప్రభావం కావచ్చు.

మూర్తీ! లోకంలో ఆరాధనకి విరామం అభిమానానికి ఎల్లలు ప్రేమకి కారణాలు లేవు. కానీ విరక్తికి స్పష్టంగా ఉంటాయి.

రెడ్డి నాతో మీ బాధ అంతా చెప్పి 'ఇప్పటికీ నువ్వు అతన్ని చేసుకోడానికి నాకు అభ్యంతరంలేదుఅన్నాడు.దానివెనక ఉన్నది ఆత్మవిశ్వాసమా గొప్పదనమా మహావ్యక్తిత్వమా?ఏమిటి, ఏంఅంటారు?

యుద్ధరంగంలో సైనికుడు నుంచి ప్రేమ వ్యవహారాల్లో ప్రేమికుడిదాక అందరికీ కొన్ని కనీసపు అర్హతలుండాలి అవి మీకు ఉన్నాయో లేదో మన వ్యవహారమే నిదర్శనం

అంత ధైర్యం, గొప్పదనం ఉన్నప్పుడు నేనే చొరవ తీసుకోకూడదా?— అని మీ అసమర్థ వేసే ప్రశ్న! అ ఎప్పుడూ జరగదు! అది మొగాడు పిల్లల్ని కనడంలాంటిది

మీరు ఆ చొరవ తీసుకోడానికి అ వైన స్థితి కల్పించా, మీరే వాడుకోలేద తప్పు నాదికాదు

ఇంత బలహీనపు వ్యక్తిత్వంతో నాలాంటిదాన్ని ఆశించడమే నాకు నవ్వ తెప్పిస్తుంది. జీవితం అంతా మీ ధర్మవ అని నవ్వుతూ బ్రతికే అవకాశం కల్పించనందుకు కృతజ్ఞతలతో— 'రాధ